

#Jeugdwerkwerkt, vandaag en in de toekomst

Over de missie, het DNA en
de agenda van het jeugdwerk

Er zijn momenten die je nooit zal vergeten. Er zijn geuren, gevoelens en gezichten als herinnering. Jeugdwerk maakt een verschil in het leven van jonge mensen.

En heeft impact op hun leven later. Dat zien en horen we elke dag. De Ambrassade stelde het afgelopen jaar in alle hoeken en kanten van het jeugdwerk daarom de vraag: waarom werkt jeugdwerk eigenlijk? We zien en zeggen wel dat we jeugdwerk belangrijk vinden ... maar weten we echt waarom #Jeugdwerkwerkt? Waarom jeugdwerk marcheert, effect heeft, rendeert?

Moeilijk. Want vraag aan 100 jeugdwerkers en jongeren wat jeugdwerk voor hen betekent en je krijgt 100 verschillende antwoorden. 100 andere termen om te beschrijven, 100 andere verhalen. De helft van alle kinderen en jongeren in Vlaanderen en Brussel komt in aanraking met jeugdwerk of neemt er een actieve rol in op bij meer dan 6000 verschillende jeugdwerkinitiatieven.

Toch zoeken we verder, naar de kracht(en) van het jeugdwerk, als basis voor een agenda voor de toekomst. Want het jeugdwerk droomt van een samenleving die kinderen en jongeren actief versterkt: in gezinnen, in onderwijs, in sport, in cultuur, in welzijn én in het jeugdwerk.

Jeugdwerkers kunnen zelf een rol spelen in die ambitie, want bijna de helft van de kinderen en jongeren in Vlaanderen en Brussel neemt deel aan jeugdwerkactiviteiten. Het jeugdwerk is bovendien een van de weinige plaatsen in de samenleving waar jongeren echt jong mogen zijn, waar ze zoveel leren, waar ze kunnen groeien op hun eigen tempo, waar ze vrienden maken ...

Jeugdwerk is er niet voor zichzelf, maar wel om kinderen en jongeren te verbinden en te versterken. Jeugdwerk draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren in onze samenleving. Het jeugdwerk mag daar trots op zijn, en een samenleving moet daar ook echt bewust in investeren. De uitdagingen voor kinderen, jongeren en hun organisaties worden steeds groter. Meer dan ooit is het daarom belangrijk om te strijden voor meer plaatsen waar kinderen en jongeren echt ruimte krijgen.

MEER RUIMTE OM JONG TE ZIJN!

JEUGDWERK ALS RECHT VOOR ALLE KINDEREN EN JONGEREN

Jeugdwerk is een recht voor alle kinderen en jongeren. Want iedereen heeft het recht om zich écht jong te voelen, én om daar zoveel mogelijk ruimte voor te krijgen. Daarom is er méér jeugdwerk nodig en moeten we als samenleving de keuze maken om méér te investeren in kinderen, jongeren en het jeugdwerk.

De missie van het jeugdwerk vindt zijn basis in het Kinderrechtenverdrag. 'Elk kind mag groeien en ontwikkelen', zegt artikel 6. 'Elk kind mag een eigen mening hebben, en daarmee moet rekening gehouden worden', staat in artikel 12 en 13. En in artikel 31 lees je: 'Elk kind mag vrije tijd hebben, spelen en deelnemen aan culturele en artistieke activiteiten.'

Jeugdwerk heeft als missie om actief ruimte te creëren voor vier rechten van kinderen én jongeren. Zo krijgt elk kind en elke jongere meer ruimte om jong te zijn.

JEUGDWERKWERKT OMDAT JEUGDWERK ACTIEF RUIMTE CREEËRT VOOR ...

- **het recht om te experimenteren, en te leren door vallen en opstaan:** jeugdwerk is een 'vrijplaats' waar kinderen en jongeren uit hun ervaringen kunnen leren. In het jeugdwerk krijgen ze ruimte om te proberen en te falen.
- **het recht om ten volle te participeren aan de samenleving:** kinderen en jongeren zijn volwaardige burgers van de samenleving. Jeugdwerkverenigingen maken dat mee mogelijk. Van informatie geven over co-creatie tot mee beslissen.
- **het recht op vrije tijd, ontspanning en culturele en artistieke activiteiten:** het jeugdwerk is de plek waar kinderen en jongeren aan heel wat verschillende vormen van vrije tijd kunnen deelnemen. Waar ze cultuur beleven en kunnen maken.
- **het recht om te ontwikkelen en samen op te groeien:** jeugdwerk is een onderdeel van de integrale ontwikkeling van kinderen en jongeren, als pedagogische omgeving. Ook in het jeugdwerk kan je samen groot worden.

JEUGDWERK IS EEN RECHT VOOR ALLE KINDEREN EN JONGEREN # JEUGDWERKWERKT

- En dat kunnen we alleen maar realiseren als:**
- we zelf krachtig kunnen vertellen wat jeugdwerk nu net zo sterk maakt
 - beleidsmakers veel méér investeren in kinderen, jongeren en hun organisaties
 - ouders, leerkrachten, politie-agenten, sociaal werkers, de media ... meer jeugdwerker durven zijn

IEDEREEN JEUGDWERKER!

JEUGDWERK ALS EEN MANIER VAN LEVEN, DENKEN, KIJKEN ...

Naast jeugdwerk zijn er nog andere plaatsen voor kinderen en jongeren. Maar voor een aantal van hun rechten zijn we het best geplaatst om ze waar te maken. Dankzij onze methodiek en dankzij wie wij zijn als jeugdwerkers. Of hij nu professional of vrijwilliger is, **elke jeugdwerker beschikt over een specifiek DNA**, dat enkel te beleven, te leren of te ervaren is in het jeugdwerk. Ja, jeugdwerk is speels, creatief, vuil, rebels, springlevend, gedreven, met een hoek af ... Maar jeugdwerk is bovenal een houding: de manier waarop je in de wereld staat en naar de samenleving kijkt. Niet omdat je dat moet, maar omdat je dat wilt. Als iedereen die met kinderen en jongeren contact heeft meer de jeugdwerker in zichzelf bovenhaalt, komt de samenleving die overal kinderen en jongeren versterkt dichterbij. Niet top-down, maar bottom-up. Niet vanuit ongelijkwaardige machtsposities, maar vanuit actief eigenaarschap en kritisch burgerschap.

JEUGDWERKWERKT OMDAT JEUGDWERKERS ...

- **kinderen en jongeren consequent centraal zetten:** jeugdwerkers vertrekken altijd vanuit de leefwerelden van kinderen en jongeren. Jeugdwerkers bieden kinderen en jongeren een autonome maatschappelijke ruimte, met plaats voor wat ze kunnen en willen, vanuit hun eigen interesses.
- **kinderen en jongeren eigenaarschap geven:** de activiteiten, de ploegvorming, de werking, de processen, de experimenten: ook dat kunnen kinderen en jongeren zelf in handen nemen. Ze zijn evenwaardig aan hun begeleiders, de coördinatoren, de professionals.
- **proces én product belangrijk vinden:** samen met kinderen en jongeren werken jeugdwerkers aan een product. Maar ook de weg naar het resultaat is minstens even waardevol. Cycli van reflectie en actie wisselen elkaar af. In dialoog, uit ervaringen, in groep leer je en zet je stappen vooruit.
- **de kracht van de groep positief inzetten:** jeugdwerk verbindt kinderen en jongeren door samen te werken, te verenigen volgens interesses, in te zetten op ontmoeting, netwerken en gemeenschappen te bouwen. Jeugdwerk zorgt zo voor een gevoel dat je erbij kan horen en voor openheid voor andere meningen of gewoontes.
- **de samenleving mee vormgeven:** jeugdwerkers laten kinderen en jongeren groeien als actieve, betrokken burgers in de samenleving. Samen met kinderen en jongeren nadenken over de buurt of het (lokale) beleid, initiatieven opzetten die mensen dichterbij elkaar brengen ...

MEER DRUK, DUS MEER KRACHT

UITDAGINGEN STUWEN ONZE AGENDA

Die samenleving waarin #jeugdwerkwerkt verandert en stelt uitdagingen. Geen maand gaat voorbij of er verschijnen nieuwe cijfers over kinderen en jongeren in kwetsbare situaties: 1 op 10 is kansarm, 1 op 5 is werkloos, 1 op 10 jongeren stopt te vroeg met school, meer en meer jongeren doen beroep op de voedselbanken of een leefloos. ...

Jeugdwerk kan dat niet alleen oplossen, wel kan het bijdragen en samenwerken om de kansen van kinderen en jongeren te vergroten. Dus wát het jeugdwerk is en hóe het jeugdwerk zijn werk doet, verandert mee met de grotere complexere uitdagingen.

UITDAGING

DRUK OP DE RELATIE TUSSEN OVERHEID, MARKT EN BURGERS

De relatie met de overheid, de markt, de burgers en haar verenigingen is de laatste jaren sterk gewijzigd: crisisperiodes met bezuinigingen zorgen voor een overheid die hogere eisen stelt qua efficiëntie en harde cijfers en die meer openbare diensten privatisceert.

• AGENDA VAN DE TOEKOMST •

KRACHT VAN DE STEM VAN KINDEREN EN JONGEREN

Jeugdwerk kan kinderen, jongeren en hun organisaties opnieuw actiever de motor laten zijn in maatschappelijke verandering. Door actief de stem van kinderen en jongeren te versterken, door depolariserende ontmoeting tussen vele jongeren te organiseren, door dialoog tussen jongeren en beleidsmakers op te zetten.

Durf terug de maatschappelijke politiserende rol expliciet op te nemen, maak plaats voor verschillende meningen en zet dingen in beweging. Je doel is niet je eigen organisatie in stand te houden, maar wel om kinderen en jongeren te versterken.

Lees op p. 14 hoe politisering werkt, theoretisch en in praktijk.

UITDAGING

DRUK OP DE KEUZE VOOR ENGAGEMENT

Jongeren engageren zich naast hun studies en werk, en hebben interesse in zorg-voor-anderen. Omdat ze dat belangrijk vinden. Maar dat engagement is de laatste decennia sterk veranderd: minder lang bij dezelfde organisatie, meer vrijblijvend, meer in functie van individuele interesses.

• AGENDA VAN DE TOEKOMST •

KRACHT VAN VRIJWILLIGERSWERK

Het rijke jeugdwerk in Vlaanderen en Brussel hebben we te danken aan honderduizenden vrijwilligers doorheen de geschiedenis. Het kan niet zonder. Jeugdwerk laat vrijwilligers verder groeien binnen een hedendaags kader.

Zet eigenaarschap van vrijwilligers centraal en bied hen de juiste omkadering. IJver samen voor meer maatschappelijke waardering in de kracht van vrijwilligerswerk.

Lees op p. 22 wat ondernemer Hans Boulton denkt over het rendement van vrijwilligerswerk.

UITDAGING

DRUK OP VRIJE TIJD EN MAATSCHAPPELIJKE RUIMTE

Als jonge mens voel je veel druk op je vrije tijd. Je moet voortdurend de 'juiste' en meest 'nuttige' keuzes maken. Dat leidt tot vrijetijdstress. Er is weinig tijd voor echte 'down-time'. Bovendien is er letterlijk weinig ruimte. Plaatsen waar je echt kan spelen, verdwijnen. En er 'mag' ook veel minder. Grote mensen zien meer risico's, willen daarvoor behoeften, maken meer regels en controleren meer.

• AGENDA VAN DE TOEKOMST •

KRACHT VAN EXPERIMENT

Jeugdwerk wil voor alle kinderen en jongeren fysieke en psychische ruimte creëren waar zij al doende kunnen leren. Als jeugdverkoorganisaties ondersteunen wij kinderen en jongeren bij het organiseren van hun eigen projecten. Elke generatie mag het warm water opnieuw uitvinden.

Durf als jeugdwerk vrije laborruimte te creëren voor en door kinderen en jongeren, waar ze ook mogen falen. Durf op te roepen om de kwaliteit van jeugdwerk te verbeteren en roep beleidsmakers op om mee te investeren in vrije ruimte voor kinderen en jongeren.

Lees op p. 29 hoe STELPLAATS een echte vrijplaats is.

UITDAGING

Druk op oude modellen in een superdiverse samenleving

Als jonge mens groei je op in een superdiverse samenleving: zo veel achtergronden, opvattingen en individuele behoeften. Moeizaam zoeken we naar een manier om met die veelheid om te gaan, zeker in de steden. Oude modellen en organisatievormen werken niet meer om aansluiting te vinden bij elke groep.

• AGENDA VAN DE TOEKOMST •

KRACHT VAN DIVERSITEIT

Om jeugdwerkkanalen te bieden aan alle kinderen en jongeren, moet er meer jeugdwerk zijn. Meer verschillende vormen van jeugdwerk, meer ondersteuning voor alle vormen van jeugdwerk en goede samenwerking tussen al deze vormen.

Stimuleer ontmoeting en verbinding tussen verschillende jeugdwerkvormen, haal drempels naar beneden, ondersteun nieuwe vormen van jeugdwerk. Creëer zo gelijkwaardige kansen en meer sociale integratie via het jeugdwerk.

Lees op p. 36 hoe twee coördinatoren werken aan een divers medewerkers-team.

UITDAGING

Druk op de samenleving waarin kinderen en jongeren opgroeien

De grote problemen in de wereld worden complexer en zijn steeds meer onderdeel van het leven van kinderen en jongeren. Onze samenleving past haar structuren en beleid niet snel genoeg aan en slaagt er niet in om geïntegreerd jeugdbeleid waar te maken. Een jeugdbeleid dat vertrekt vanuit de leefwerelden van kinderen en jongeren zelf, niet vanuit sectoren en structuren.

• AGENDA VAN DE TOEKOMST •

KRACHT VAN KRUISPUNTEN

Het jeugdwerk vertrekt wél vanuit kinderen en jongeren zelf en volgt hen in al hun levensdomeinen: de vrije tijd, de school, de zoektocht naar werk, de veerkracht in moeilijke situaties. Op kruispunten van levensdomeinen kan het jeugdwerk samenwerken en de muren van sectoren doorbreken. Het jeugdwerk maakt zo de complexe leefwerelden van kinderen en jongeren eenvoudiger door bruggen te bouwen met andere sectoren en deze meer door de bril van kinderen en jongeren te leren kijken.

Zet als jeugdwerk in op samenwerking waar nodig, met welzijnswerk, onderwijs, werkgevers, sport en cultuur, en vertrek vanuit kinderen en jongeren. Doe dit vanuit de eigen kracht en specifieke DNA als jeugdwerk.

Lees op p. 43 wat je kunt leren van het Finse kruispuntwerken.

Vrij spelen, echt elkaar leren kennen, samen oplossingen en ideeën vinden ... daar gaat het om. Voor kinderen, voor animatoren, voor mij als instructeur.

Durf
Vlaamse Dienst Speelpleinwerk

